

TOP 09 - odpovědi na otázky na politické subjekty kandidující v podzimních volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR týkající se problematiky vysokého školství v ČR, jeho kvality a konkurenceschopnosti

Miroslav Hlaváč, zástupce tiskového mluvčího

1. Česká republika dlouhodobě zaostává ve financování vysokého školství za průměrem zemí OECD (v celkových výdajích na terciální vzdělávání se ČR v roce 2016 pohybovala pouze kolem 64 % průměru zemí OECD). Jakými opatřeními hodláte toto dlouhodobě trvajícím zaostáváním ČR napravit?

- Změníme systém financování vysokých škol, aby se jim vyplácela nejen věda, ale i kvalitní profesně orientovaná výuka. Nastavíme indexaci výdajů na vysokoškolské vzdělávání vůči výdajům na regionální školství.
- Zvýšíme financování školství na průměr zemí OECD – tedy na 5,2 % HDP (v souladu se Strategii 2030+).

2. Jak se budete snažit ovlivňovat a řídit kvalitu vzdělávání v oblasti vysokého školství, včetně zajištění efektivního fungování Národního akreditačního úřadu a naplňování mezinárodních standardů v této oblasti? Budete uvažovat o optimalizaci počtu VŠ? Plánujete zavedení školného na vysokých školách? Kdy? Pro koho?

Vybrané instituce podpoříme v jejich snaze o excelenci, budou z nich špičkové výzkumné univerzity (případně profesní vysoké školy) se zabezpečeným dlouhodobým financováním jejich rozvoje. Obdobný program zavedeme i pro Akademii věd ČR.

3. Současná úspěšná mezinárodní spolupráce VŠ s mnoha prestižními partnery v oblasti vědy a výzkumu a dalších tvůrčích činností zcela nepochybně posiluje prestiž České republiky a je důležitá i pro zásadní rozvoj znalostí absolventů VŠ a jejich schopnost se globálně prosadit na budoucích trzích výrobků, služeb a myšlenek. Výzkum, vývoj, inovace a další tvůrčí činnosti, včetně uměleckých, jsou proto na půdě vysokých škol v rozvinutých ekonomikách strategicky a cíleně podporovány. Jaké konkrétní plány pro podporu a rozvoj konkurenceschopnosti ČR v oblasti vědy a výzkumu a tvůrčích činností v oblasti vysokého školství vycházejí z vašeho programu?

V programu koalice SPOLU sami uvádíme, že musíme posílit prestiž reálného významu vysokých škol a oblasti vědy a výzkumu. Do roku 2025 bude směřovat do vědy, výzkumu a inovací 2,5 % HDP. Propojením výzkumu s byznysem zajistíme lepší konkurenceschopnost české ekonomiky a rozvoj inovací.

4. Autonomie a akademická samospráva vysokých škol byla ustavena a úspěšně rozvíjena po roce 1989 a garantuje existenci vysokých škol jako demokratických institucí, založených na široké diskusi a otevřené komunikaci. Tím se rovněž významně naplňuje tzv. třetí role VŠ, protože díky akademické samosprávě i mladá generace absolvuje vysokou školu demokracie a poznává význam slov klasika TGM "demokracie je diskuse". Vyjádřete se před volbami jasně, zda budete podporovat stávající podobu autonomie a samosprávy VŠ, anebo hodláte současný stav měnit, pokud ano, tak jakým způsobem?

Program koalice SPOLU neobsahuje žádné úvahy o změně autonomie či akademické samosprávy vysokých škol.

5. Jak budete podporovat mladé vysokoškolské talenty? Budete věnovat větší pozornost a podporu náročným oborům, jejichž absolventi se úspěšně mezinárodně prosazují?

Plánujete rovněž systematicky podporovat poradenská centra na VŠ zabývající se duševním zdravím studentů? Zvýšili byste financování z veřejných zdrojů související se studiem studentů se specifickými potřebami? Jak podpoříte kvalitu uchazečů o vysokoškolské studium? Zejména jejich nízká připravenost v exaktních předmětech (matematika, fyzika, další přírodovědné předměty) klesá i v mezinárodních srovnáních, což je pro budoucí prosazování ČR na mezinárodní scéně alarmující.

Budoucnost naší země je přímo závislá na celospolečenském postavení vzdělávání a na jeho kvalitě od školek po celoživotní učení. Česko si nemůže dovolit ztrácet talenty v rámci vzdělávacího systému. Proto se musíme soustředit na hledání nadaných studentů a podporovat je. Budeme všestranně podporovat gymnázia, zejména s ohledem na posílení práce s talentovanými žáky.

6. **Role učitele pro zajištění kvalitního a náročného vzdělávání studentů VŠ, vedoucího k úspěšnému uplatnění absolventů VŠ na pracovním trhu, je jistě zásadní. Průměrné mzdy vyučujících odborných asistentů na VŠ ale již zaostávají nejen za průměrnými mzdami vysokoškolsky vzdělaných pracovníků, ale v oblasti školství i za průměrnými mzdami středoškolských učitelů. Hrozí tedy nejen častější odchody talentovaných vědců do zahraničí, ale i to, že vysoké školství začnou opouštět další kvalitní pedagogové a nadějní mladí odborní asistenti, což při nadcházejícím očekávaném zvyšování počtů studentů na VŠ v důsledku demografické křivky je alarmující. Jaké konkrétní kroky pro řešení výše popsané situace navrhuje?**

Koalice SPOLU vnímá tento problém, k jeho řešení je v první řadě třeba změnit systém financování vysokých škol s čímž v programu počítáme, viz odpověď na Vaši první otázku. O tom, jak přesně systém co nejlépe nastavit jsme připraveni po volbách jednat mimo jiné i se zástupci RVŠ.

7. **Finanční situace doktorandů je především z důvodu velice nízkých stipendií dlouhodobě neudržitelná. Evropská Charta a Kodex pro vědecké pracovníky doporučují, aby se k doktorandům a doktorandkám přistupovalo jako k začínajícím výzkumníkům a výzkumnicím. Máte představu, jaký by měl být minimální garantovaný příjem studentů doktorského studia?**

Otázka řešení finanční situace doktorandů, kterou rovněž vnímáme jako problematickou, úzce souvisí se změnou financování, kterou chceme prosadit.

8. **Značná část studentů si své VŠ studium financuje plně, či z větší části sama. Všechny náklady obecně se v poslední zvyšují, ale u dohod o provedení práce (DPP), které jsou velmi častou formou zaměstnání vysokoškolských studentů, však hranice 10 000 Kč, pod kterou se odvody neodvádí, zůstává neměnná. Podpoříte navýšení této částky, např. v návaznosti na minimální mzdu?**

Poslanci TOP 09 už v roce 2018 navrhli zvýšit částku, kterou si mohou lidé vydělat na DPP a neodvádět z ní odvody na výši minimální mzdy. Naši poslanci tento návrh předložili přesně z důvodů, které popisujete, protože na DPP si velmi často přivydělávají studenti či rodiče malých dětí.

9. **Rostoucí byrokracie představuje stále významnější zátěž nejen pro občany ČR, ale je i značnou brzdou pro rozvoj kvality vysokého školství. Ukazuje se, že jedním z faktorů negativně ovlivňujících úbytek kvalitních a talentovaných akademických pracovníků a vědců je i jejich trvale rostoucí časová vytíženost zahrnující nejen vzdělávací, výzkumnou, vývojovou, uměleckou, projektovou, konzultační, ale i administrativní a další činnosti. Stále více je zřejmé, že bude nutné reagovat v co nejkratší době a nadměrnou administrativu**

a byrokracii, redukovat na únosnou mez, než se společnost včetně vysokých škol zbytným papírováním zahltí. Jak plánujete současné dusivé byrokratické prostředí ozdravit?

Nadměrná byrokratická zátěž se netýká jen školství, ale potýkají se s ní i občané, živnostníci a prakticky každý. Proto v programu koalice SPOLU uvádíme, že zrušíme zbytečné zákony, za každou novou povinnost zrušíme dvě stávající. V legislativě se budeme řídit principy „méně je více“ a „kvalita před kvantitou“.

10. **Budete otevřeně komunikovat s oběma oficiálními reprezentacemi vysokých škol, s Radou vysokých škol a Českou konferencí rektorů? Budete zodpovědně spolupracovat s reprezentacemi VŠ při přípravě legislativy a strategických dokumentů, které souvisí s vysokým školstvím? Na které vaše odborníky pro vysoké školství se budou moci reprezentace VŠ i samotné vysoké školy obracet v případě vašeho úspěchu ve volbách?**

Jsme vždy otevřeni komunikaci s oficiálními reprezentacemi vysokých škol.